

ARSİN ANADOLU LİSESİ REHBERLİK SERVİSİ

İçindekiler:

Meslek Seçimi
ABKÖ
Yeteneklerimi
z İlgilerimiz

Sevdiğiniz bir işi meslek edinirseniz, hayatta bir gün dahi olsa çalışmış olmazsınız.
(Konfüçyüs)

Hayatta bir gün bile çalışmadım, hepsi keyiften ibaretti. (Edison)

Her insanın doğuştan getirdiği kendisine özgü yetenekleri, potansiyeli farklı gizli güçleri vardır. İnsanlar yaşamları boyunca bunları ortaya koymak, kullanmak ve geliştirmek ister. Bize bütün bu olanakları sağlayacak olan mesleğimiz yani işimizdir.

Bir başka deyişle bizim doğuştan getirdiğimiz yeteneklerimizin, potansiyelimizin ve daha sonra öğrenme yoluyla kazandığımız bilgi ve becerilerin en iyi şekilde kullanılabilmesi bizim için en doğru olan meslek alanı, işin seçilmesiyle mümkün olabilecektir. Bu sayede birey kendini gerçekleştirebilecek, benlik kavramı sağlıklı ve kuvvetli bir şekilde gelişecek, yaptığı işi, mesleğini severek yapacaktır. Yapmış olduğu meslekten sadece maddi bir kazanç değil ruh sağlığımız için çok önemli olan psikolojik doyum (kazanç) elde

edilmiş olacaktır.

İnsanlara "Elinizde yaşamınızı rahat bir şekilde sağlayacak bir para geçse yine çalışmak ister misiniz?" sorusunu yöneltildiğinde % 85 "EVET" yanıtı alınmıştır.

EN İYİ MESLEK HANGİSİDİR?

Geçmişte, şu anda ve gelecekteki en iyi meslek bireyin özellik ve koşullarına en uygun olan onu en çok tatmin edecek ve tüm yeteneklerini kullanarak kendini geliştirebileceği meslektir.

MESLEK SEÇİMİ VE ÖNEMİ

. Meslek Nedir? (Sektör Kavramı)
. Meslek İle İş Aynı Şeyler Midir?
. Meslek Sahibi Olmadan İş Sahibi Olabilir Miyiz?
Meslek: İnsanların hayatlarını kazanmak için, belirli bir eğitim yoluyla kazandığı bilgi ve becerilere dayalı sürdürdükleri etkinlikler bütünüdür.

Bize göre sağlıklı bir meslek seçimi yapılabilmesi için şu üç unsurun göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

A - Meslekleri ve Çalışma Alanlarını Tanıma.
B - Bireysel Özelliklerin (Faktörlerin) Tümü.
C - Bireysel Özellikler ile Mesleklerin Gerektirdiği Özelliklerin Uyumu.

A) MESLEK SEÇİMİ VE MESLEKLERİN TANINMASI

"Meslek seçiminin ne kadar önemli bir karar olduğunun farkında mıyız?"

Meslek seçimi bizlerin hayatımızda verdiği en önemli kararlardan biridir; hatta en önemlisidir. Çünkü seçilen meslek bizim hayatımızı ekonomik, sosyal, psikolojik, fizyolojik ve biyolojik yönüyle tümüyle etkilemektedir.

Yaşamımızın 40 yılını bir mesleğe hazırlanarak ve icra ederek geçiriyoruz bu da hafta sonu tatilleri ve tatiller hariç yaşantımızın 10.000 gününü mesleğimiz ile ilgili etkinliklerle geçiriyoruz demektir (80.000 saat). Bir meslek kararımızı verirken bunun böyle olacağını hiç ama hiç düşünmüyoruz. Oysa meslek seçerken verdiğimiz karar, bizim ileride iş bulup bulamayacağımızı ya da iş yaşamında mutlu ve başarılı olup olamayacağımızı belirler.

MESLEK SEÇİMİ HAYATIMIZDA NELERİ ETKİLER?

. Kişinin o alanda iş bulma olasılığını etkiler.
. Kişinin başarı ve başarısızlığını etkiler.
. Kişinin işinden hoşlanıp hoşlanmadığını belirler.
. Meslek seçimi hayatın diğer yönlerini de etkiler. (Eşinizin seçimini, yaşadığınız mekan vb).
. Bireyin dünya görüşünü ve değer yargılarını belirler.
. Tatil ve dinlenme sürenizi belirler.
. Sağlık durumunuzu etkiler.
. Toplumdaki statünüzü ve rollerinizi belirler.

MESLEKLER HAKKINDA BİLİNMESİ GEREKENLER

* Mesleğin Gerektirdiği Başlıca Faaliyetler:

Bütün gün, hafta ve ay boyunca yapılan tipik iş nedir? Bu işte çalışan insanların yapmak zorunda olduğu ne gibi faaliyetler var? Birinci derecede

insanlarla mı yoksa objelerle mi meşgul olunmaktadır? Bireye getirdiği sorumluluklar vb.

* **Çalışma Ortamı ve Koşulları:** İş nasıl bir ortamda yürütülmektedir? Kapalı bir mekanda mı, açık havada, arazide vb. bir ortamda mı çalışıyoruz?

* **Çalışanlarda Aranılan Nitelikler:** Yaş, cinsiyet, boy, ağırlık, duyu organlarının hassaslığı gibi

nitelikler yüzünden bir sınırlama ya da tercih durumu var mı? İş ne gibi yetenekler gerektiriyor.

* **Mesleğe Hazırlanma ve Giriş Nasıl Olmaktadır?:** Meslek nasıl bir eğitim gerektiriyor?

Eğitimi veren kurumlar, eğitimin süresi, bu okullara giriş koşulları vb.

* **Meslekte İlerleme ve Kazanç Durumu:**

Mesleğin başlangıçtaki statüsü nasıldır? İlerleme olanağı ne kadardır? Meslek ömür boyu sürecek nitelikte midir?

* **İş Bulma Olanağı ve Mesleğin Geleceği:**

Mesleğe mensup insanların sayısı ve ülkemizde duyulan ihtiyaç nedir? Örneğin; günümüzde günün koşullarının gereği olarak bazı meslekler oldukça revaçta. Bunlar bankacılık ve finans bilgisayar, tekstil ve endüstri mühendisliği, reklam, iletişim vb., sosyal bilimlerin öneminin artmasıyla beraber sosyoloji, psikoloji, hukuk vb. meslek alanları oldukça iyi durumda.

MESLEKLER HAKKINDA BİLGİ TOPLAMA YOLLARI

*MBS (Mesleki Bilgi Sistemi) internetten ücretsiz kaydolunabilir.

*Mesleklerle İlgili Basılı Malzemeler

* İşyeri Gezileri, Gözlem ve İnceleme,

*Meslek Elemanları ile Görüşme ve Konferanslar,

* İş ve İşçi Bulma Kurumu (Meslek

Rehberlik Merkezi)

1991'den bu yana meslekler hakkındaki bilgileri derleyerek ilgililerin hizmetine sunmaktadır.

İncelenmesi ve dosyalanması tamamlanmış 364 meslek hakkında bilgiler mevcuttur (1998 rakamları ile).

*İnternet siteleri

YETENEK: Öğrenme gücü, belli bir eğitimden yararlanabilme gücüdür. Yetenek doğuştan getirilen özelliklerin eğitim ve çevre etkisi ile geliştirilmiş kısmını ifade eder.

Yapılan işlerin karmaşıklık düzeyi arttıkça gerektirdiği yetenek düzeyi de artar.

Örnek: Müzik ve el sanatları gibi alanlarda ürünler arasında nitelik farkları olduğu içi üstün kalitede eserler verebilmek için üst düzeyde yeteneğe sahip olmak gerekmektedir.

Çalışma hayatında çeşitli yetenekleri farklı düzeylerde gerektiren pek çok meslekler vardır. Bir kimse bir mesleği ya da ona hazırlayan bir eğitim programı seçerken hangi yetenek türüne ne derece sahip olduğunu düşünmeli ve en çok sahip olduğu yeteneği kullanabileceği çalışma alanını araştırmalıdır.

Bir kimsenin bir alandaki yeteneğini yani öğrenme gücünü tanımasının en kolay yolu o güne kadar o alanda yaptığı çalışmalarda elde ettiği başarıya bakmasıdır.

Yüksek öğretim kurumlarında verilen eğitim genellikle sözcük, sayı, şekil gibi sembollerle ifade edilen kavramların öğrenilmesini ve bu kavramlarla akıl yürütülmesini gerektirmektedir. Böyle bir eğitimde başarılı olmak için gerekli yetenek türüne "Akademik Yetenek" adı verilmektedir.

Genel Akademik Yetenek; sözel yetenek, sayısal yetenek ve şekil-uzay ilişkileri yeteneği olmak üzere üç tür yeteneği içeren bir kavramdır. Yüksek öğretim programında başarılı olmak için bu üç yetenekte gereklidir. Ancak belli programlardaki başarılarında bunlardan biri veya ikisi daha fazla önemli rol oynar.

ABKÖ DEĞERLENDİRMESİ

Öğrenim yaşamınız boyunca okul seçme, meslek seçme vb. konularda doğru ve gerçekçi kararlar verebilmeniz için kendinizi tanımanız, kendinizle ilgi olumlu bir benlik algısı geliştirmeniz ve kendinizi doğru ve ayrıntılı bir şekilde değerlendirmeniz gerekmektedir.

Bu nedenle ilgilileriniz, yetenekleriniz ve benlik algınız ile tercih etmek istediğiniz meslekler arasında benzerlik ve tutarlık olması gerekmektedir.

Bu nedenle uygulamış olduğunuz 4 yetenek ve 12 ilgi alanına ilişkin 170 maddeden oluşan Akademik Benlik Kavramı Ölçeği'nin (A.B.K.Ö.) değerlendirme ve yorumlamasını hep birlikte yapacağız.

YETENEKLER

Sözel Yetenek: Sözcüklerle ifade edilmiş kavramları öğrenebilme, sorunları algılayıp çözebilme ve düşünceleri doğru, açık bir biçimde

Elektrik-Elektronik Mühendisliği, Bilgisayar Mühendisliği, Gemi İnşaatı, Uçak Mühendisliği, Tekstil Mühendisliği, Teknik Eğitim Fakültesi gibi teknik alanlarda başarı ve doyum için gereklidir.

İş Ayrıntıları İlgisi: Ayrıntılarla uğraşmaktan hoşlanma, her işi günü gününe yapma, bir yazı veya hesabı inceden inceye kontrol etme, her şeyi düzenli tutma gibi davranışlarda kendini gösteren bu ilgi alanı Muhasebe, Sekreterlik, İşletme, İktisat, Maliye, İstatistik, Mimarlık, Tasarım ve Çizim, Haritacılık, Kütüphanecilik, Arşiv ve benzeri kendini gösterir.

Edebiyat İlgisi: Her türlü edebi eseri inceleme, eleştirme ve edebi eserler yazma gibi davranışlarda ifadesini bulan ilgi alanıdır. Edebiyat, Diller (Filoloji), Basın-Yayın, Gazetecilik, Yazarlık, Şairlik ve benzeri.

Güzel Sanatlar İlgisi: Bu ilgi alanı daha çok Resim, Heykel ve El sanatları ile ilgili eserleri incelemek veya bu tür eserler ortaya koymakla ifadesini bulur. Güzel Sanatlar Fakültesi en uygun eğitim programıdır.

Müzik İlgisi: Müzik aleti çalma, müzik dinleme, beste yapma gibi davranışlarda kendisini gösterir. Konservatuarlar en uygun eğitim alanıdır.

Sosyal Yardım İlgisi: Sosyal yardım ilgisi, hasta, yoksul ve sakat insanlara yardım etme ve onların sıkıntılarını azaltma gibi davranışlarda ifadesini bulur. Tıp, Psikoloji, Sosyal Hizmetler, Hemşirelik, Psikolojik Danışmanlık, Özel Eğitim Öğretmenliği gibi mesleklerde kendini gösterir.

Akademik Benlik Kavramı Ölçeği ;

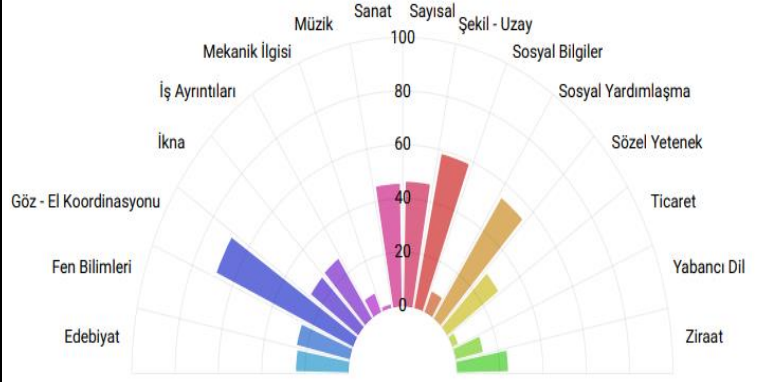
*Değerlendirme işlemlerinden sonra oluşmuş olan profil öğrencinin **güçlü** ve **zayıf** yanlarını vurgular.

*Yetenek ve ilgileri **ayrışmış** bir kimsenin profilinde **yukarı** ve **aşağı** doğru sivrilikler görülür.

*Profil yorumlanırken genellikle **% 75'inci** puanın üzerinde ve **% 25'incipuanın** altında kalanlar üzerinde durulur. Profili böyle olanların hedeflerini belirlemeleri daha kolay olur.

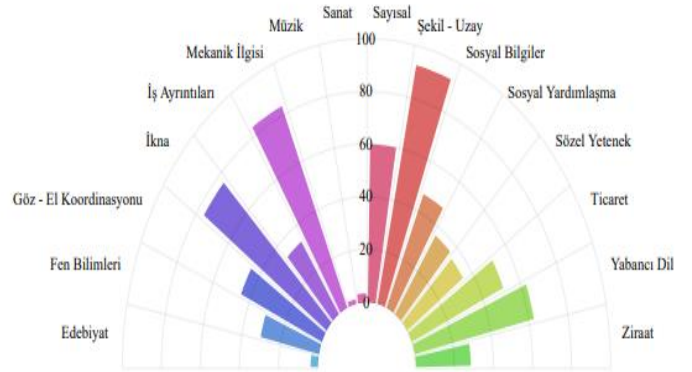
*Yetenek ve ilgileri **ayrışmamış** (bu konuda kararını vermemiş) kişilerin profili ise 25 ile 75 arasında dağılım göstermektedir. Bu kişiler karar vermekte güçlük çekebilirler.

ÖRNEK 1

İlgi ve yeteneklerin dağılımını dikkatle incelediğimiz zaman %25 ile % 75 arasında düşük bir yoğunluk olduğu görülür. Bu sonuçtan bu öğrencinin yetenek ve ilgilerinin yeterince ayrışmamış olduğunu, henüz karar veremediğini veya kararsızlık yaşadığını söyleyebiliriz. Eğrilerden öğrencinin mevcut durumda herhangi bir alana eğilimi ve ilgisi olduğunu söylemek zordur. Bu öğrencinin akademik durumu da yetersiz ise, alan ve meslek seçiminde kararsızlık yaşayabileceği ifade edilebilir.İlgileri ayrışmamış bir öğrenci kendisini ilgileri ve yetenekleri ile ilgili daha çok gözlemlemeli ve yapmaktan hoşlandığı ve hoşlanmadığı şeyleri, daha iyi performans gösterdiği alanları yazarak kendi ilgi ve yetenek profilini çıkarabilir.

ÖRNEK 2

2. örnekte, profilin dağılımında aşağı ve yukarı doğru farklılıklar göze çarpmaktadır. Bu öğrencinin ilgi ve yetenekleri konusunda karar vermiş olduğu ve belli alanlara eğilimi olduğu göze çarpmaktadır. Eğer buradaki dağılım akademik başarı ile örtüşüyorsa bu öğrenci ilgili yetenekleri destekleyen ilgileri de dikkate alarak alan ve meslek seçebilir.

Sevgili öğrenciler ders seçimi ve meslekler ile ilgili yaşadığınız tüm sorunlarınız için sizleri Rehberlik Servisine bekliyoruz.